

MESNEVÎ HİKÂYELERİ III

[Gülzâr-ı Hakikat]

Fazlullah Rahîmî

REVAK

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

© Revak Kitabevi, 2016

Tüm hakları Revak Kitabevi'ne aittir.

Sertifika No: 23108

Revak Kitabevi: 33

Mevlevîlik Serisi: 2

Mesnevî Hikâyeleri III (*Gülzâr-ı Hakikat*)

Orijinal İsmi: *Gülzâr-ı Hakikat III (Mesnevî-i Şerîf Hikâyeleri)*

Fazlullah Rahîmî

Yayına Hazırlayanlar: Arzu Meral & Aliye Uzunlar

Takım No: 978-605-65943-2-8

ISBN: 978-605-65943-5-9 (3. cilt)

1. Baskı: Mart, 2016

Osmanlı baskısı ve transkripsiyonu ekteki DVD içindedir.

Kapak Tasarımı: Togay Kazım Ataç

Sayfa Düzeni: Revak Kitabevi

Baskı & Cilt: Step Ajans Matbaacılık Ltd. Şti.

Göztepe Mah. Bosna Cd. No:11

Mahmutbey-Bağcılar, İstanbul

Tel: 0212 446 88 46 E-mail: stepajans@stepajans.com

Matbaa Sertifika No: 12266

Besmele: "Bismillâhirrahmânirrahîm"

Seri Levhası: "Dost Hazret-i Mevlânâ"

<http://www.revakkitabevi.com>

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mahallesi

Tepsi Fırın Sokak. Şifa Apt. 12/3

Üsküdar, İstanbul

Tel: 0216 342 47 97 Fax: 0216 342 95 92

E-mail: info@revakkitabevi.com

MESNEVÎ HİKÂYESLERİ III

[Gülzâr-1 Hakikat]

(Sadeleştirilmiş Metin)

Fazlullah Rahîmî

Yayına Hazırlayanlar
Arzu Meral & Aliye Uzunlar

Revak Kitabevi
İstanbul, 2016

İçindekiler

Sultanü'l-Ulemâ Muhammed Bahâeddin Veled / 1

Hazret-i Mevlânâ / 11

Hazret-i Çelebi Hüsameddin / 29

Hazret-i Sultan Veled Çelebi / 33

Gülzâr-ı Hakikat / 37

{1} Gazneli Mahmud ile Kölesi Ayaz / 43

{2} Hazret-i Rasûlullah'ın Misafiri / 63

{3} Bir Ehlullahın Rüyası / 71

{4} Kocasını Aldatan Kadın / 73

{5} Bir Bilge ile Tavus Kuşu / 77

{6} Nasuh'un Tövbesi / 79

{7} Eşek, Arslan, Kurt ve Tilki / 85

{8} Kabak Hikâyesi / 99

{9} Bir Arabın Av Köpeği Açlıktan Can Çekişiyor / 107

{10} Şeyh Muhammed Serrezi / 111

{11} Bir Dilenci ile Bir Ev Sahibi Münakaşa Etmış / 119

{12} Açlıktan Korkan Mürid / 121

{13} Bir Efendi, Müsrif Hanımını Sorguya Çekiyor / 123

{14} Bir Emîr ile Bir Zâhidin Macerası / 125

{15} Aziz Bir Zâtın Misafirliği ve Gücenmesi / 129

{16} Hocanın Kızını Bir Dilenciye Vermesi ve Tembihi / 131

{17} Gâzi İyâz / 133

- {18} Mısır Padişahı ile Musul Şâhının Muharebesi / 137
- {19} Bir Vâizden Bir Mesele Soruluyor / 143
- {20} Köle Ferec'in Sergüzeşti / 145
- {21} Muradına Eremeyen Bir Âşık / 153
- {22} Muradına Eremeyen Bir Mürid / 155
- {23} Hazret-i Bilâl'in İlk Hâli / 157
- {24} Hazret-i Hilâl / 163
- {25} Bir Şairle Bir Şiî / 167
- {26} Kocakarı / 171
- {27} Tabip, Hasta Sufî ve Hâkim / 175
- {28} Gazneli Mahmud ile Hindistanlı Köle / 187
- {29} Bir Türk ve Terzi Ciğeroğlu / 191
- {30} Fakirlikten Şikâyet Eden Kadın / 197
- {31} Bir Ârif ve Papaz / 199
- {32} Derviş ve İlahî Define / 201
- {33} Ebu'l-Hasan Harakanî ve Bir Derviş / 209
- {34} Müslüman, Yahudi ve Hristiyan / 215
- {35} Padişah, Bir Nedimi ve İmâdülmelik Adlı Veziri / 223
- {36} Tirmiz Şâhı ile Nedimi Delkak / 229
- {37} Fare ile Kurbağa / 235
- {38} Gazneli Mahmud ve Hırsızlar / 239
- {39} Su Sığırı / 247
- {40} Bir Derviş Nasıl Muradına Ermiş / 249
- {41} Üç Şehzâdenin Başından Geçenler / 259
- {42} Buhâra Emîri Sadr-ı Cihan ve Arsız Bir Fakir / 271

{43} Hazret-i İmriü'l-Kays'ın Bir Sergüzeşti / 275

{44} Mirasyedi / 277

{45} Cûhî'nin Karısıyla Birlikte
Hâkime Kurdukları Tuzak / 283

{46} Bir Padişah ve Bir Fakîh / 289

{47} Fırtınadan Kurtulan Çocuk / 293

{48} Babalarının Vasiyeti ve Üç Kardeş / 295

Teşekkür / 299

Hâmûş (Sessiz) / 299

Hamd / 299

Hazreti Mevlânâ'nın Nesep Silsilesi / 301

Diğer Bir Silsilesi / 302

Abdülhalim Çelebi Hazretlerinin Takrizi / 303

Abdülhalim Çelebi Hazretlerine Teşekkür / 305

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Sultanü'l-Ulemâ Muhammed Bahâeddin Veled

Horasan sultanı Muhammed Alâaddin Hârezm Şâh, bir gece rüyasında Hazret-i Rasûlullah efendimizin huzurunda bulunur. Cenâb-ı Peygamber, “Ey Alâaddin! Kızını, Ebû Bekir evlâdından Hüseyin Hatîbî ile evlendir.” buyurur. Muhammed Alâaddin Şâh, Peygamber’in emri üzerine, kızını Hüseyin Hatîbî hazretleriyle evlendirmiş ve bu kızından, Bahâeddin Veled hazretleri dünyaya gelmiştir. Bahâeddin Veled hazretleri iki yaşına geldiğinde, babası Hüseyin Hatîbî hazretleri âhirete intikal etmiştir.

Bahâeddin hazretleri on beş yaşına geldikten sonra, ilim ve marifetle meşgul olur. Gayet zeki ve kabiliyetli olduğu için, kısa zamanda zâhir ilimlerini tahsil edip, ders vermeye başlar. İlim talep edenler, akın akın Horasan’ın uzak yerlerinden Belh şehrine gelirler, onun ders halkalarında bulunurlar ve kısa zamanda ilimde kemâl sahibi olurlar. Bahâeddin Veled hazretlerinin nâmı yayılmış, ilim ve kemâlde asrının eşsiz bir ismi olmuştur. Sabah namazından ikindi namazı vaktine kadar talebelerine ilim tedrisinde bulunur; ikindiden akşama kadar da, müridlerini irşad ederdi. Avâm ve havâs, Cuma ve Pazartesi günleri verdiği vaazlardan son derece feyiz alırlardı.

Sultanü'l-Ulemâ lakabının verilme sebebi: O asırda Belh diyarında bulunan üç yüz kadar âlim, bir Cuma gecesi rüyalarında Hazret-i Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve âlihi ve sellem* efendimizi görürler: Geniş bir çöl ortasında kurulmuş, yeşil nurdan bir çadır içinde Hazret-i Peygamber oturuyormuş. Bahâeddin Veled hazretleri de sağ yanında huzur ve edep ile oturuyormuş. O esnada Cenâb-ı Sultan-ı Kevneyn, Bahâ-i Veled hazretlerini mübarek bağrına basa-

Hazret-i Mevlânâ

Hazret-i Mevlânâ Celâleddin el-Belhî, 6 Rebîü'l-Evvel 604 (30 Eylül 1207) tarihinde Belh'te, Hârezm şehrinde dünyaya gelmiştir. Çocukluğunda, ruhanî sûretlerin ve gaybî şekillerin kendisine nümayan olduğu rivayet edilir. Yani yüce kubbeler altında gizli bir grup melek ve seçkin ruhlar, bazı şekillere bürünerek mübarek gözlerine görünürmüş. Babası Sultan-ı Ulemâ hazretleri, kendi eliyle yazdığı bir yazıda şöyle buyurmuş: Celâleddin Muhammed el-Belhî altı yaşında iken, bir Cuma günü Belh'te kendi akranından birkaç çocukla bizim ve komşuların damları üzerinde oyun oynarlarken, çocuklardan birisi diğerlerine, "Geliniz, bu damdan öbür dama sıçrayalım." demiş. Mevlânâ Celâleddin o çocuğa, "Köpekler, kediler de sıçrar. Bu tür hareketler hayvanların işidir. İnsanların bu tür hayvanî hareketlerle meşgul olmaları yakışık alır mı? Eğer sizin canınızda insanî kuvvet varsa, semaya doğru uçalım." demiş ve o anda çocukların gözleri önünden kaybolmuş. Çocuklar bu hâle hayret ederek feryat etmeye başlamışlar. Birkaç dakikadan sonra, Cenâb-ı Celâleddin yüzünün rengi değişmiş ve gözleri nurlanmış bir hâlde çocukların yanına gelmiş. Çocuklar kaybolmasının sebebini sorduklarında, "Demin sizinle konuşurken gördüm ki, yeşil elbiseli bir cemaat beni sizin içinizden alıp götürdü. Felekleri ve acayıp melekût âlemini bana seyrettirdiler. O âlemde iken sizin feryat ve figanınızı duyunca, beni tekrar bu dama indirdiler." demiş. Hazret-i Mevlânâ Celâleddin el-Belhî'nin, o senelerde üç dört günde bir yemek yediği rivayet edilir.

Cenâb-ı Mevlânâ, babasıyla beraber hicret ettiği sırada yedi yaşında olup, uğradıkları bazı şehirlerde ve kasabalarda, Bağdat'ta, Erzincan'da, özellikle Halep'te ve Karaman'da birkaç sene kalarak yetişmiştir. Temyiz yaşına vardığında, dinî ilimleri ve ilahî marifetleri tahsil etmeye

*Cenâb-ı Mevlânâ Şems-i Tebrizî hazretlerine mürid olmayınca,
mahub-i Hudâ, Mollâ-yi Rûm olmadı⁵*

Cenâb-ı Şems-i Tebrizî, hicrî 642 (1244/45) senesinde Konya'ya gelip, Şekerrîzler hanında bir oda kiralar. Biraz istirahatten sonra, Konya sokaklarında dolaşmaya başlar. Çarşı, pazarı gezer; hancıdan, şundan bundan Molla Celâleddin hazretlerinin ahvâlini sorar. Onun Kalenderî sûretinde olanları ve baldırı çıplak bulunanları sevmediğini haber alır.

Derhal hana gidip kıyafet değiştirir. Kendisini bir Kalender şekline koyar. Bir rivayette, mescidde ders okuturken onunla karşılaşır. Diğer bir rivayette, Hazret-i Mevlânâ'nın derse gideceği veya dersten gelip geçeceği bir noktada bekler. Hazret-i Mevlânâ, medreseden dönerken o noktaya geldiğinde, Cenâb-ı Şems-i Tebrizî, "es-Selâmu aleyke Yâ Mevlânâ!" deyip, atının yularını tutar ve gözlerini Hazret-i Mevlânâ'nın gözlerine dikerek, "Ey Molla-yi Rûm! Senden soracak bir müşkilim vardır. Cevap veriniz ve şu müşkilimi lütfen hallediniz." der. Hazret-i Mevlânâ, "Ey Kalender, müşkilin nedir, söyle." der. Cenâb-ı Şems, "Ey Müslümanların imâmı! Hazret-i Peygamber mi büyüktür yoksa Bayezid mi?" diye sorar.

Hazret-i Mevlânâ şöyle anlatır: "Bu suâlin dehşetinden bana acayip bir hâl geldi. Sanki gök tabakaları birbirinden ayrılarak yere döküldü. Âdeta kıyamet koptu zannettim. O hayret ve dehşetle beraber, beni bir ateş kapladı. Derhal kendimi toparlayarak şöyle cevap verdim: 'Ey şaşkın! Bu nasıl bir sorudur? Hazret-i Rasûlullah, âlemin yaratılma sebebi iken, âdemoğlunun efendisi iken, hakkında

---

5 *Hîç kes ez pîş-i hod çizî ne-şod*
Hîç âhen hançer-i nîzî ne-şod
Hîç Mevlânâ ne-şod Mollâ-yi Rûm
Tâ mürid-i Şems-i Tebrizî ne-şod

Gülzâr-ı Hakîkat

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Herkes kendi zannında benim yârim oldu, yani her mürid kendi idrak dâiresinden bana kendini yâr tuttu, kendi kendine yâr ve hemdem oldum zannında bulundu da, derin derdimden, benim sırlarımı hiç aramadı.¹⁶

Tafsilat: Malûmdur ki, Hazret-i Pîr efendimizin bu dizelerdeki irşadı, yalnız kendi zamanındaki müridlere ve muhibbâna mahsus değildir. Kendisine kurbiyet kazanmış yârân müstesna, tâ haşre kadar mücâhede eden dostlara ait genel bir irşaddir. Hazret-i Mevlânâ'nın özel terbiyesi ile Allah'ta fanî olan Salahaddin Zerkûbî, Çelebi Hüsameddin, Sultan Veled hazarâtı ile onların emsâli sonraki kurbiyet sahiplerinin, "benim sırlarımı aramadı" ifadesinden müstesna oldukları âşikârdır. Hatta bunların, o ifadeyi telaffuz eden zât ile aynı dili konuştukları, basiret sahiplerine malûmdur.

Gerek Hazret-i Pîr zamanında ve gerek daha sonraki zamanda bulunan mücâhede sahibi Mevlevîlerin her biri, o hakikat güneşinden kalplerine yansıyan zerrelere kanaat ettiler ve etmektedirler. O hâlde kendilerini yâr tutarak, Hazret-i Pîr efendimizin yüce sırlarının güneşini talep edip, aramadılar.

---

16 *Her kesî ez zann-ı hod şod yâr-i men
Ez derûn-i men ne-cost esrâr-ı men*

{1} Gazneli Mahmud ile Kölesi Ayaz

Sultan Gazneli Mahmud, bir gün ata binerek, birçok hizmetkârı ve özel askeri ile ava çıkmıştı. Çölde zuhur eden bir âhuyu¹⁷ süratle takip etti. Âhu gitti bu gitti. Padişah yedi sekiz saat âhunun arkasından at koşturdu ise de, âhuya yetişemedi. Sultan Mahmud, askerlerinden çok uzaklaştı. Nihayet bir yaylada birkaç Türkmen evinin önüne geldi. Çok susamış olduğu gibi, ziyadesiyle de terlemişti.

Sultan Mahmud, Türkmen evlerinin birinden su istedi. Evlerin içinde erkek olarak hiç kimse yoktu. Yalnızca Ayaz isminde bir genç vardı. Ayaz, Sultan Mahmud'u görünce onun padişah olduğunu anladı. Son derece hürmet göstererek huzuruna varıp, "Padişahım biraz sabret. Buraya yakın bir yerde, suyu gayet lâtif ve hafif bir çeşme vardır. Şimdi babam o çeşmeden su getirecek." dedi.

Sultan Mahmud atından aşağı indi. Ayaz, padişahu bir saat kadar söze tutup, o yaylanın derelerini, gezinti yerlerini methettikten sonra, şuradan buradan biraz da kendi hâminden bahsetti. Padişahın mizacına münasip lâtif sözler söylediği için padişah, Ayaz'ın sohbetinden pek hoşlandı.

Aradan bir saat geçtikten sonra, Ayaz gidip evinden billur bir bardak ile soğuk su getirdi. Edeple padişaha takdim ederken, "Buyur padişahım, afiyetle iç." dedi. Padişah iştahla suyu içtikten sonra Ayaz'a, "Ey çocuk! Sen bana, 'Evde su yoktur. Şu yakında suyu lâtif bir çeşme vardır, babam oraya su getirmeye gitti. Şimdi suyu getirecek.' dedin. Hâlbuki suyu evden getirdin. Bunun sebebi nedir?" dedi.

Ayaz, "Padişahım! Su istediğiniz vakitte yoldan gelmiş ve ziyade terlemiş olduğunuzu gördüm. Eğer siz terli

17 Âhu: Bir tür geyik, ceylandır. Çin diyarında, Arabistan'ın bazı yerlerinde ve Hindistan'da olur. Bu âhunun göbeği misktir.

{22} Muradına Eremeyen Bir Mürid

Senelerce azizine hizmet eden bir ebleh derviş, gönlünden vakit vakit mürşidine itiraz edip, “Hazret-i Şeyh bizden sonra gelenleri nazarıyla altın ediyor, biz böyle bakır hâlinde kaldık.” derdi. Bir gün aziz hazretleri o müride tembih edip, “Bu gece sabaha kadar odamın dış tarafındaki eşliğinde bekle ve oradan ayrılma, uyuma.” buyurur.

Derviş, Hazret-i Şeyh’in eşiği önüne postu serip oturur ve bekler. Gece yarısı bu zavallı derviş, ya abdesthâneye gider ya da diğer bir işi zuhur eder, on beş dakika kadar eşikten ayrılır. O ara bir köpek gelip müridin postu üzerine yatar. Hikmet-i ilâhî, o esnada Hazret-i Şeyh rahmanî bir cezbeyle bürünerek gelir; odanın kapısını açıp müridin yerinde bir köpek görür. Köpek yerinden sıçrayıp, Hazret-i Şeyh’e karşı kuyruğunu sallayarak durur. O anda Hazret-i Şeyh köpeğe bir nazar edince, köpek derhal kendinden geçip, yüzünü yerlere sürerek kabristana doğru gider.

On beş dakika sonra mürid gelip post üzerinde sabaha kadar bekler. Hazret-i Şeyh seher vakti odasından çıkarken, mürid boynunu bükerek durur. Hazret-i Şeyh, “Ey hakir! Senin alacağın nasibi bir köpek alıp gitti.” buyurur.

***Bu hikâye Necmeddin-i Kübrâ hazretlerinin köpeğinin hikâyesine benzer:** Bir gün Necmeddin-i Kübrâ hazretlerinin huzurunda, Ashâb-ı Kehf’e dâir sohbet ediliyordu. Hazret-i Şeyh’in müridlerinden Şeyh Sadeddin Hamevî aklından şöyle geçirdi: “Acaba şimdi bu ümmet içinde sohbeti köpeğe tesir edecek bir er bulunur mu?” Hazret-i Şeyh, velâyet nuruyla bu düşünceyi bilip, hemen yerinden kalkarak dergâhın kapısına vardı. Hazret-i Şeyh kapının önünde dururken, öteden bir köpek gelip, kuyruğunu salladı. Hazret-i Şeyh, köpeğe bir nazar edince, köpek mest olup yüzü-*

{26} Kocakarı

Doksan yaşını aşmış, yüzü kat kat buruşmuş, sararmış bir kocakarı vardı. Bu acûze o derece yıpranmıştı ki, ağzında diş kalmamış, saçları ağarmış, sırtı yay gibi iki büküm olmuş, her bir uzvu değişmişti. Buna rağmen şehveti ve cima etmeye gayet muhabbeti vardı. Bu acûzenin cisminde fenalık gelmiş ve hiçbir letafeti, erkek avlayacak hâli kalmamıştı. Yani güzelliği, şekli şemâli harap olmuştu. Lakin erkek avlamaya olan aşkı, cima etmeye olan hırsı ve şehveti yerinde idi. Bu acûze, vakitsiz öten kuş veya çıkmaz yokuş gibiydi. Öyle acayip bir acûze ki, bu derece kocamış, bunamış ve kaşarlanmış olduğu hâlde yine de şehvetperestlikten vazgeçmezdi.

***Şehvet:** Şehvete düşkün olmak o kadar çirkindir ki, hiçbir mert kimseye reva değildir. Özellikle ihtiyarlık zamanında şehvete düşkün olmak o kadar kötüdür ki, kâfirlere, Mecusîlere bile iyi gelmez. Cenâb-ı Hakk, bahtı kötü olan nasipsize o derece hırs verdi. Hazret-i Rasûlullah efendimiz bu tür kimselerin helâki için beddua buyurmuştur.*

Köpek kocayıp dişleri döküldüğünde, insanları ısirmaktan, onlara eza etmekten, ürmekten vazgeçip, necaset yemeye kanaat eder. Fakat bu yetmiş yaşında olan köpekleri gör ki, her zamanda köpek gibi insanları ısırmayı dişleri keser. Necasetten beter olan haramı yemelerinin dışında, birçok kimsenin etini de yemeye diş bilerler. Köpek gibi ürmekle Hakk ehlini incitirler. Atlas kumaş giyen köpekleri gör ki, kocadıkça insanı incitirler. Dünyaya meyilleri ve muhabbetleri sebebiyle bunlar köpeklerden beterdiler. Kocadıkça koca köpeğin derisinden tüyleri dökülür. O zavallı sanki kürkünü terk edip, postundan üryan olur. Lakin ipek kürkler giyen köpekleri gör ki, postlarını ziyade ederler. Özellikle altına ve şehvete olan hırsları köpek neslinden ziyade

[Hemân ayn-i Muhammed'le Ali'dir Şems ü Mevlânâ]
Hattat: Mehmed Şefik

“Mesnevî, ruhlara neden bu kadar tat veriyor? Mevlâ'nın aşkının cezbesi ile Allah'ta yok olan Hazret-i Mevlânâ, peygamberlerin ruhlarının mazharı ve velîlerin ekmeli olduğu için, onun neyinden enbiya ve evliya menakıbı zikrolunurken, her bir nebî ve her bir velî kendi menkıbesini o bir neyden okurdu. O demde irşad için, o mübarek ağızdan söylerdi. Bu yüzden o mükemmel sevgi-
linin tefsiri ve beyanı, ruhu ferahlatır, son derece zevk ve safa verir.”

REVAK
KİTABEVİ

